

Kritiek op Gods Woord

Inleiding

Gods Woord heeft ons van te voren gewaarschuwd dat er in de laatste dagen zware tijden zouden komen. De afval zou ook de Christenheid binnendringen, zodat deze er op het laatst helemaal door gekenmerkt zou zijn (2 Thess. 2:3; 3:2-5; 2 Tim. 3:1-9).

De leiders daarin worden beschreven als: meer liefhebbers van genot dan liefhebbers van God, die een gedaante van Godzaligheid hebben, maar de kracht daarvan verloochenen; zoals Jannes en Jambres Mozes tegenstonden, zo weerstaan ook dezen de waarheid, mensen die bedorven zijn van verstand, verwerpelijik aangaande het geloof, onzinnig (zie 2 Tim. 3:4-9); mensen die bedekt verderfelijke sekten zullen invoeren, en die de Meester die hen gekocht heeft verloochenen; die de rechte weg verlaten hebben en zijn afgedwaald, en de weg volgen van Bileam, de zoon van Beor, die het loon van de ongerechtigheid liefhad; ze zijn bronnen zonder water, die vrijheid beloven, maar zelf slaven van de verdorvenheid zijn (2 Petr. 2); zo ook verontreinigen deze dromers het vlees, verwerpen elke heerschappij en lasteren heerlijkheden; alles wat zij niet kennen, lasteren zij; ze zijn dwaalsterren voor wie de donkerheid van de duisternis tot in eeuwigheid bewaard wordt (lees de Brief van Judas).

Hoe duidelijk zien we deze voorzegging de laatste eeuw verwerkelijkt. Tot voor kort waren we in Nederland bevoorrecht, omdat het grote calvinistische volksdeel openlijk naar het leek een rots van orthodoxie was. Tot de oorlog van 1939-1945 wisten alleen de meer ingewijden hoe ver het verderf al binnengedrongen was in de calvinistische universiteitskringen. Maar toen na de oorlog mannen als de Godvrezende Greijdanus overleden en anderen als Grosheide, mede door hun leeftijd, op de achtergrond gedrongen werden, namen mannen als Lever en Kuitert hun plaats als leiders in; toen werd deze toestand openbaar. En hoewel de theologische scholen in Kampen en Apeldoorn zeker niet zo ver gaan als de vrije universiteit in Amsterdam, zijn zij toch ook al ondergraven.

Hoe ver de geest van ongeloof al ingedrongen was, blijkt wel uit een artikel in het Gereformeerd Theologisch Tijdschrift nummer 4 van 1956, toen dus prof. Grosheide nog eindredacteur was. De schrijver (S. Wiersma) verklaart daarin dat Jakobus in Jakobus 2:1 kritiek op de Heer Jezus uitoefent, door te beweren dat Deze het geloof met aanzien des persoons gehad had. Hij zou namelijk Johannes voorgetrokken hebben, omdat deze waarschijnlijk van hoge maatschappelijke positie was, want hij was een bekende van de hogepriester. Hij laat er op volgen: "Het is wellicht te audacieus [d.w.z. vermetel] om uit Jakobus 2:1 een gehele christologie af te leiden, maar ik geloof toch wel dat de christologie van Jakobus een andere is geweest dan die van de concilies van Chalcedon en Nicea". Er kwam geen enkel protest uit heel Nederland! Pas anderhalf jaar later in nummer 2 van 1958 kwam een predikant uit Australië (J.A. Schep) er tegen op.

De toestand is helemaal openbaar geworden door enkele boekjes en brochures die de laatste jaren zijn verschenen, waarvan "Waar blijven we?" van prof. Lever en "Verstaat gij wat gij leest?" van prof. Kuitert de bekendste zijn. De schrijvers noemen hun opvattingen een "nieuwere theologische inzicht". Als men echter iets van de geschiedenis van de

bijbelkritiek afweet, kan men moeilijk het oordeel van prof. dr. K.J. Popma in zijn boekje "Evolutie" afwijzen: "Zo onrijp als de drommel, niet nieuw en theologisch buitengewoon zwak".

Wat is er "nieuw" in deze "verpakkingstheorie", als bijvoorbeeld dr. Gerritsen reeds bijna 70 jaar geleden schreef: "God bedient Zich van tijdelijke en toevallige vormen om ons Zijn eeuwige waarheid mee te delen; nu zijn de vormen zoals aangetoond, niet geïnspireerd. Wel de waarheid die ons in die vormen gegeven is".

En in de boeken van de ongelovige theologen van meer dan 100 jaar geleden vinden we dezelfde leer. We kunnen zelfs zeggen dat deze theorie bijna 6000 jaar oud is en al vóór de zondeval in het paradijs gelanceerd werd. Als de slang zegt: "Is het ook dat God gezegd heeft...?", dan zegt hij hetzelfde als Kuitert en zijn metgezellen, namelijk: "Je moet Gods Woord niet letterlijk nemen, maar je moet het anders opvatten". De verwoestende gevolgen van deze bijbelkritiek zien we overal. Het ontkennen van het gezag van Gods Woord heeft het bindende gezag weggenomen. Het gevolg is de anarchie, "de bandeloosheid" op alle gebied.

Uit de bijbelkritiek is de evolutiehypothese voortgekomen, die haar tegelijkertijd een geweldige steun gaf. Tot dan toe was de schepping en de zondeval een grote hinderpaal voor het ontkennen van een hogere Macht en van de waarheid van Gods Woord. Nu had men een verklaring voor het ontstaan van alle dingen waarbij God uitgeschakeld was en ook de zondeval; zo was de mens niet gedegradeerd, maar integendeel opgeklommen; en hij zou nog veel hoger klimmen.

Immers, als de mens alleen maar een "haarloze aap" is (zoals ik kortgeleden van een bekende Engelse hoogleraar las), of in elk geval hoogstens een veredeld dier, waarom zou hij zich dan niet als een dier gedragen?!

En toen kwam als derde Freud met zijn psychoanalyse, een theorie die ook nu nog de werkbasis van nagenoeg alle psychiaters in Europa en nog veel meer in Amerika is. Deze theorie leidt gemoedsconflicten terug tot seksuele oorzaken. Om volkomen gezond te zijn, moet men volgens deze theorie zijn seksuele lusten uitleven. Daar vinden we dus de oorzaken van de bandeloosheid en seksuele verwording die overal in de zogenaamd beschaafde wereld te vinden zijn, en speciaal in de "christelijke" landen.

Het zal duidelijk zijn dat ik niet over tekstkritiek spreek, maar over Schriftkritiek. De eerste heeft veel nuttig werk gedaan. We hebben de oorspronkelijke boeken van Gods Woord niet. God heeft Zijn Woord volmaakt gegeven; zelfs de woorden en de letters daarin waren de uitdrukking van Zijn gedachten (Matth. 5:18; Luk. 16:17). Maar daarna heeft Hij het aan de verantwoordelijkheid van mensen toevertrouwd, zoals Hij altijd gedaan heeft in de geschiedenis van de mens.

Het is goed dat we de originele geschriften van Gods Woord niet meer hebben. Wat een afgoderij zou de mens er mee bedreven hebben! Maar nu hebben we alleen door mensen gemaakte afschriften van afschriften van afschriften, enz. Waar mensen werken, worden er fouten gemaakt; en zo zijn ook in deze afschriften van de originele handschriften fouten

ingeslopen. Het werk van de tekstkritiek is nu geweest om door vergelijking van de duizenden handschriften en gedeelten van handschriften zo goed mogelijk de fouten eruit te verwijderen. We kunnen God danken dat Hij dit werk gezegend heeft, zodat er maar weinig onzekere plaatsen overgebleven zijn. Let wel: niet één van die onzekere plaatsen beïnvloedt een fundamentele waarheid!

Maar Schriftkritiek of, zoals ze ook wel genoemd wordt, hogere kritiek, is heel iets anders. Die beweert dat de oorspronkelijke Schriften niet helemaal juist waren, ja, dikwijls fout. Sommigen (onder wie Kuitert en zijn vrienden) zeggen in navolging van bijvoorbeeld Rudolf Bultmann, dat Gods Woord geen leerboek is, maar prediking. En in prediking gebruikt men beelden, zoals ook de Heer Jezus gelijkenissen gebruikte om iets duidelijk te maken. Dat is de zogenaamde "verpakkingstheorie".

Natuurlijk zijn de heren daarin niet eenstemmig. Het ongeloof en het zo hoog geprezen intellect is nooit eenstemmig. Bultmann ging zo ver dat hij de wonderbare geboorte van de Heer, al Zijn wonderen, en Zijn opstanding loochent. Dat zijn volgens hem alleen maar voorbeelden om voor te stellen dat Hij een buitengewone persoon was en dat Hij voortleeft in Zijn leer. Kuitert en Lever gingen in eerste instantie niet helemaal zo ver. Maar wel ontkenden ze reeds jaren geleden bijvoorbeeld de werkelijkheid van Genesis 1, 2 en 3. Adam en Eva hebben volgens hen nooit geleefd en dus heeft de zondeval als zodanig nooit plaatsgevonden [we zullen in dit bestek niet nader ingaan op latere verschrikkelijke leringen].

In totaal moeten er de laatste 150 jaar een 800 verschillende theorieën van Bijbelkritiek geweest zijn. De overgrote meerderheid is al gauw weer losgelaten, omdat ze onhoudbaar waren. Als de Heer nog niet gauw komt, zullen de tegenwoordige theorieën ook wel weer verdwijnen. Maar er zal niets beters voor in de plaats komen, want de Schrift zegt dat het woord van deze valse leraars, dienstknechten van satan, voort zal vreten als een kanker (2 Tim. 2:17). Het geheel zal uitlopen op de grote afval van 2 Thessalonica 2, die pas na de opname van de Gemeente volledig zal zijn.

Hoe onlogisch is deze Bijbelkritiek. Als er een Schepper is, is het dan niet vanzelfsprekend dat het schepsel Hem dienen moet? Gods Woord zegt dat ook met nadruk. In Kolosse 1:6 staat uitdrukkelijk, dat de Heer alle dingen tot (Grieks: 'eis') Zich geschapen heeft. In Deuteronomium 6:5 geeft God dan ook het gebod Hem lief te hebben met onze hele ziel, ons hele hart en al onze capaciteiten. In Johannes 14:23 zegt de Heer, dat iemand zijn liefde tot Hem alleen kan bewijzen door Zijn Woord te bewaren.

En in Johannes 3:4 wordt gezegd dat de zonde de wetteloosheid is, dat is het handelen van een schepsel zonder er rekening mee te houden dat er een gezag boven hem staat. Vinden we dat beginsel al niet direct in de zondeval, de overtreding van het verbod van de Schepper door het schepsel? Maar als het schepsel zijn Schepper in alles dienen moet, zal de Schepper hem dan niet Zijn wil en gedachten kenbaar maken en Zich zo openbaren dat het schepsel Hem lief kan hebben? En zou de almachtige God dat dan niet zó doen, dat de mens Zijn gedachten werkelijk duidelijk kan kennen?

Niemand van ons zal twijfelen aan een uitspraak van prof. Lever: "De Bijbel is toch speciaal voor gewone mensen geschreven". Maar waarom wil hij ons dan dwingend suggereren dat

God het zo moeilijk gemaakt heeft, dat honderden "vakmensen" nodig zijn om uit te zoeken wat God werkelijk bedoelt, en dat ook zij daarin helemaal niet tot overeenstemming kunnen komen? Dit is in strijd met zijn eigen uitspraak en in elk geval met Gods Woord, dat ons verzekert dat de baby in Christus de zalving van de Heilige heeft en alle dingen weet (1 Joh. 2:20,27). Als God Zich openbaart en Zijn wil in voor de mens begrijpelijke woorden bekend maakt, past de mens alleen erkenning in het geloof, aanbidding en gehoorzaamheid.

Dit vinden we ook telkens in de Bijbel, zie bijvoorbeeld Psalm 119:4,11,62,97-105,164; Mattheüs 7:24. Maar de Schriften zijn door mensen geschreven en zo tot ons gekomen. Hoe kunnen we nu weten dat het toch Gods Woord is? Het is duidelijk dat de erkenning daarvan door andere mensen niet afdoende is. Zij kunnen zich vergist hebben. De Bijbel wordt niet Gods Woord en geïnspireerd door de Heilige Geest, omdat mensen dat geloven. En hij verliest dat karakter niet als mensen dat niet willen aannemen.

De Schriften (d.i. de Bijbel) zijn door mensen geschreven en zo tot ons gekomen. Hoe kunnen we nu weten dat ze toch Gods Woord zijn? Het is duidelijk dat de erkenning daarvan door andere mensen niet afdoende is. Zij kunnen zich vergist hebben. De Bijbel wordt niet Gods Woord en geïnspireerd door de Heilige Geest, omdat mensen dat geloven. En de Bijbel verliest dat karakter niet, wanneer bepaalde mensen dat niet willen aannemen.

Eén bewijs is dat we de kracht van de Schriften zien. We zien dat door de Bijbel misdadigers weldoeners worden en dronkaards trouwe verzorgers van hun families! Dat anderen blijmoedig hun leven geven voor de waarheid van wat in dat Woord staat, ja, zelfs voor het bezit van een Bijbel. En dat alles door de kracht die er van dat Woord uitgaat. Zou het die kracht kunnen hebben als het niet Gods Woord was?

Is er één ander boek dat deze uitwerking heeft? De Bijbel zelf beweert duizendvoudig dat ze het Woord van de levende God is en volledig geïnspireerd is door de Heilige Geest. We zullen dat later uitvoeriger zien. Als dit niet waar is, is het een Boek vol bedrog, ja, het gemeenste Boek dat er is. En toch veroordeelt het alle kwaad, verandert de gemeenste bedriegers in eerlijke burgers en brengt verlichting, troost in leven en in sterven. Kan een slecht boek dat? Zo zouden we meer dingen kunnen noemen.

Maar het beslissende bewijs dat de Bijbel het Woord van God is, vinden we in de Bijbel zelf. Zoals ieder getuigenis van God draagt de Bijbel het bewijs van zijn gezag in zich zelf. Het heeft geen andere bewijzen nodig. Het wordt niet beoordeeld, maar beoordeelt zelf alles.

Daarom moeten we de Heilige Schrift zelf lezen, nauwkeurig lezen en overdenken, opdat de Schrift ons kan bewerken en overheersen. Niemand kan dat in ootmoed biddend doen met de wens te doen wat daarin staat (Joh. 7:17), zonder dat God Zich aan hart en geweten openbaart en de lezer volkomen overtuigt dat de Bijbel algeheel Gods Woord is.

"Het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot verdeling van ziel en geest, zowel van gewrichten als van merg, en is een oordelaar van de gedachten en overleggingen van het hart" (Hebr. 4:12).

We weten dat er mensen zijn die niet willen erkennen dat God in de Bijbel spreekt. Wee

hem die niet weet dat HIJ HET IS DIE SPREEKT, want we hebben gezien dat de Schriften Zijn Woord genoemd worden. Als deze weigering te geloven absoluut is, zijn ze verloren. Hun oordeel is ons meegedeeld: "Het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen" (Joh. 1:5).

Gods Woord heeft ons van tevoren gezegd dat deze mensen er zouden zijn. Het hart van de mens die niet opnieuw geboren is, is vijandig tegenover God, en het vlees van de Christenen eveneens. De erkenning dat God er is en dat Hij spreekt, is de veroordeling van het hele leven van de mens, ja van zijn hele bestaan. De erkenning van God is een morele kwestie! "Zonder geloof is het onmogelijk God te behagen; want wie tot God nadert moet geloven dat Hij is, en dat Hij een Beloner is van hen die Hem zoeken". En "door het geloof verstaan wij" (Hebr. 11:6,1-3). "De opening van Uw woorden geeft licht, de eenvoudigen verstandig makende" (Ps. 119:130).

H.L. Heijkoop.